

ОФШОРИЗАЦІЯ — ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ТА ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ

Економічна безпека України, як і в цілому національна безпека, сьогодні набуває неабиякої актуальності. В значній мірі це пов'язано з активізацією глобалізаційних процесів, нестабільністю валютного курсу, політичними змінами, процесами діджетаїзації тощо. Постає завдання дієвими засобами досягти збалансованої ситуації в економічній та інших сферах, здійснювати комплекс заходів щодо забезпечення національної економічної безпеки України. Усе це спонукає подальший розвиток економічного безпекознавства.

Безпекознавство — це система знань про захищеність об'єкта від внутрішніх і зовнішніх загроз. Водночас, з накопиченням знань безпекознавство, як і будь-який науковий напрям, має перетворюватися на науку — безпекологію. Безпекологія, в широкому розумінні, на нашу думку, це міждисциплінарна наука, яка вивчає сутність, зміст, форми і методи організації та функціонування системного захисту об'єкта безпеки від внутрішніх і зовнішніх загроз. Саме з таких позицій необхідно виходити при визначенні поняття «національна економічна безпека». Національна економічна безпека — це рівень (ступінь) захищеності національних економічних інтересів від ендегенних та екзогенних загроз [1].

Найголовнішими та найзагрозливішими проблемами розвитку економіки в Україні на сьогодні є: надвисокий рівень корупції; високий рівень тіньової економіки (за експертною оцінкою понад 60 % від ВВП); масові рейдерські атаки; зростання обсягів непродуктивного відпливу капіталу та подальший розвиток офшоризації економіки.

Усе це й вимагає здійснення відповідної активної та дієвої державної політики щодо забезпечення національної економічної безпеки та сприяння розвитку економіки в Україні. І йдеться, в першу чергу, про дерегуляцію економіки, децентралізацію управління, детінізацію та деофшоризацію економіки тощо. Саме такі стратегічні пріоритети державної політики сприятимуть розвитку економічної діяльності, створять сприятливі умови щодо забезпечення національної економічної безпеки України, що має бути орієнтоване на розробку і послідовне здійснення заходів щодо закріплення і розвитку позитивних процесів і подолання негативних тенденцій у сфері економічних відносин. Зокрема, мова йде про таке явище, як офшоризація економіки. За експертною оцінкою в офшорах знаходиться понад 170 млрд дол. США «українського походження» [2]. За даними ООН, станом на початок 2017 року на офшорних рахунках розміщено від 7,6 до 25 трлн дол. США, загальна частка незадекларованих коштів може становити близько 80 % [3].

Сьогодні не існує чіткого визначення поняття «офшоризація економіки». Тому, перш за все треба визначитися з поняттям «офшорна зона», яка представляє певну територію (країну або її частину), на якій панує привабливий податковий режим — юридично закріплені низькі податкові ставки або відсутні взагалі. Окрім цього на таких територіях є певні особливості: спрощені умови ведення фінансової звітності, спрощений процес реєстрації юридичних осіб, досить низький або взагалі відсутній податок на прибуток, відсутність обмежень на вивіз валюти, а також є можливість вести бізнес анонімно. Такі умови роблять офшорні зони дуже привабливими для підприємств. Цілей для створення офшорних зон можна перерахувати досить багато: наприклад, залучення іноземного капіталу (валютних надходжень), прискорення розвитку країни (стимуляція зайнятості населення), впровадження новітніх технологій.

* *ВАРНАЛІЙ Захарій Степанович* — д.е.н., заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри фінансів, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна, vzs1955@gmail.com

Не дивлячись на майже незліченну низку привабливих характеристик офшорів для підприємств, існує вагомий недолік для держав — це, перш за все, неконтрольований відтік капіталу, який згубно впливає на економіки країн. Офшорні зони основною своєю функцією «відмивання грошей» складають усе більшу загрозу національній економічній безпеці, яка включає стабільний стан усіх фінансово-економічних інститутів, розробку стратегій щодо посилення захисту національних економічних інтересів тощо.

Отже, офшоризація економіки — це процес негативного впливу офшорної діяльності на національну економіку, що проявляється у непродуктивному відпливі капіталу за допомогою реалізації спеціальних бізнес-схем з використанням офшорних фірм з метою оптимізації умов інвестування, мінімізації або ухилення від оподаткування та/або відмивання грошей. Це є зрада національним інтересам і загроза державності України.

Усе це вимагає здійснення в Україні ефективної політики деофшоризації, яка має включати комплекс державних заходів, законодавчих ініціатив, що спрямовані на протидію приховування доходів суб'єктів, що формально належать компаніям, які знаходяться в офшорах. Зазначена система заходів щодо деофшоризації покликана: підвищити рівень збирання податків; значно ускладнити відмивання кримінальних грошей; підвищити прозорість глобального і внутрішньо-національного бізнесу; сприяти посиленню контрольованості бізнесу з боку держав, у яких зареєстровані суб'єкти підприємницької діяльності.

Дієва реалізація державної політики деофшоризації економіки сприятиме покращенню стану макроекономічної стабільності, активізації інвестиційної діяльності, забезпеченню національної економічної безпеки та державності України.

Література

1. Варналій З.С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення: монографія / З.С. Варналій, Д.Д. Буркальцева, С.О. Саєнко. — К.: Знання України, 2011. — 299 с.
2. Варналій З.С. Офшорні зони як виклики та загрози фінансовій безпеці України / З.С. Варналій, Д.С. Мендрик // Фінансові послуги. — 2018. — № 2. — С. 2-6.
3. http://texty.org.ua/pg/article/editorial/read/74721/Try_kroky_vidrizhut_Ukrajinu_vid_ofshoriv_Zoden.

Валерій ВОРОТІН*
Андрій ШИНКАРЬОВ*

НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ І ІНСТРУМЕНТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

В умовах швидких глобальних трансформацій з національних перетворень системи управління посилюється актуальність пошуку принципово нових теоретичних засад формування ефективних публічних політик, на основі чого й може відбутися забезпечення добробуту держави як цілісного соціально-економічного організму за умов збереження загального вектору державотворення в Україні. У сучасній управлінській науці та практиці публічного управління та адміністрування практично відсутні нові

* **ВОРОТІН Валерій Євгенович** — доктор наук з державного управління, завідувач відділу комплексних проблем державотворення, Інститут законодавства Верховної Ради України, м. Київ, Україна, vevorotin@gmail.com

* **ШИНКАРЬОВ Андрій Миколайович** — магістр державного управління, аспірант, Національна академія державного управління при Президентові України, м. Київ, Україна